

Slovenski dom

Stev. 132

V Ljubljani, sreda 12. junija 1940

Leto V

Angleško letalstvo je bombardiralo oporišča v Libiji in vzhodni Afriki Italijani so izvedli 8 letalskih napadov na Malto Vzdolž francosko-italijanske meje v Alpah je vse mirno

Glavni stan italijanske vojske, 12. junija. o. Vrhovno poveljstvo poroča:

10. junija ob 24. uri je bilo končano zbiranje italijanskih vojniških sil po določenem načrtu. Včeraj ob zori in ob sončnem zahodu so močnejše skupine pomorskih letal z uspehom napadle sovražna oporišča na Malti. Vsa letala so se vrnila na svoja oporišča. Lovska letala so izvedla ogledniške polete nad severno Afriko. Na meji Cirenajke je bil odbit poskus angleških letal za napad. Pri tem sta bili zbiti dve sovražni letali.

Rim, 12. junija. AA. DNB: Ponoči ob 1.35 so prvič zabučale sirene v Rimu. Se isti trenutek je bila izvršena zatemnitev vsega mesta. Incidentov ni bilo.

La Valette, 12. junija. m. Reuter poroča: Sovražna letala so izvedla včeraj osem napadov na Malto. Prvo opozorilo za pripravljenost je bilo dano ob 7. po krajevnem času, nakar se je začelo ostro streljanje protiletalskega topništva. Padlo je nekaj bomb in sicer večina v morje, tako da je bilo škode zelo malo. Zaradi eksplozij je bilo tudi nekaj žrtev med civilnim prebivalstvom, zlasti med ženskami in otroci. Bomba je zadela tudi izpraznjeno bolnišnico. Letala niso povzročila nobene škode na vojaških stavbah. Sestreljeni sta bili dve sovražni letali. Znamenje, da je nevarnost prenehala, je bilo dano uro pozneje. Že pet minut nato pa je bila napovedana znova pripravljenost, ki je trajala pol ure. Med 9. in 11. uro je bil trikrat dan alarm, šesti pa popoldne. Med temi zaporednimi znamenji za pripravljenost je prebivalstvo ohranilo popolnoma mirno kri.

Najrobi, 12. junija. AA. Reuter: Bombniki južnoafriške unije so leteli nad italijansko Somalijo ter bombardirali gotove voje objekte. Vsa letala so se vrnila v svoja oporišča.

Kairo, 12. junija. m. Reuter poroča: Poveljstvo britanskega kraljevskega zrakoplovstva v Egiptu je sredi izdalo naslednje sporočilo:

Britansko kraljevsko letalstvo je izvedlo danes bombne napade na zbrane sovražne bombnike, na skladišča goriva in skladišča bomb na italijanskih vojaških letališčih v vzhodni Libiji ter italijanski Vzhodni Afriki. Letališča, ki so bila napadena v vzhodni Libiji, predstavljajo glavno italijansko letalsko oporišče, ki ograja Egipt v vzhodni del puščave. Pri teh poletih je bilo uničenih nekaj sovražnih letal. Izbruhnili so na več krajih požari ter so bila požgana bencinska skladišča. Naša letala so naletela na protiletalsko topništvo, toda italijanskim lovskim letalom se ni posrečilo zadržati naših bombnikov.

V Asmari je bil izveden napad na letališče ter na hangarje. Več bomb je padlo naravnost na hangarje. Ta letališča predstavljajo glavno italijansko letalsko oporišče v italijanski Vzhodni Afriki, ki ograja naše prometne zveze ob Rdečem morju in v Sudan. Pri vseh teh operacijah smo izgubili tri letala.

Rim, 12. junija. o. Mussolini je kot vrhovni poveljnik vseh italijanskih oboroženih sil imenoval za poveljnika kopne vojske generala Grazianija, za poveljnika mornarice admiral Cavaignarija, za poveljnika letalstva generala Pricola. Načelnik vrhovnega generalnega štaba je maršal Badoglio. Kralj in cesar je odpotoval k italijanski armadi, najbrž v severno Italijo.

Rim je razglašen za odprto mesto ter je iz njega odšla večina vojske ter generalni štab. Posebno ostra določila za varstvo pred letalskimi napadi so bila izdana v Genovi, Turinu in Milanu, ki so najbolj izpostavljeni morebitnim nasprotnim napadom. Vojno ministrstvo je izdalo stroga navodila za urejanje polniškega in voznega prometa med zatemnitvijo in tudi sicer.

Rim, 12. junija. m. Stefani: Mussolini je prejel od italijanskega prestolonaslednika generala Umberto Savojskega naslednje brzojavko:

Zavezniška poročila o nezlomljivem odporu francoske vojske na vsem bojišču Hudi letalski napadi na nemška industrijska središča

Pariz, 12. junija. o. Jutranje francosko vojno poročilo pravi:

Bitka se nadaljuje. V splošnem ni nobene važnejše spremembe na vsej fronti. Sovražni poskus za prodor proti Reimsu je bil izveden z močnimi silami, med drugim z dvema oklopnima divizijama.

Pariz, 12. junija. m. Reuter poroča: Središnje poročilo francoskega vrhovnega poveljstva se glasi: Čez dan je bitka na vsem bojišču dosegla največjo srditost. Očitno je, da so sovražniki skušali doseči odločilen boj. Zahodno od Oise si je sovražnik prižgal, da bi prekorčnil Seine med Rouenom in Vernonom. Pod varstvom umetne megle je sovražnik poskušal postaviti na Seine pontone, da bi čez nje prepeljal tanke. Naše čete neprenehoma izvajajo protinapade, da bi preprečile prodiranje sovražnih čet. Vzhodno od Oise so sovražne divizije zapobile pri Ourcq-de-la-Ferre, Millon in La Ferre-en-Tardenau ter obnavljajo svoje napade s pomočjo množstevnih tankov. Te čete so našle pred seboj samo naše varstvene patrle, ker se je jedro naših divizij umaknilo, da je zbralo svoje moštvo južno od Marne. Dalje proti vzhodu je sovražnik poslal v boj velike množice težkih tankov, v dolini Velle in Ardre, da bi prodrl na jugovzhodu od Reimsa. Sovraž-

»Čete zahodne skupine armad gledajo na gotovo zmago ter obnavljajo neutrudljivemu vodniku usode domovine obljubo, da bodo hrabro izvršile vse, samo, da bi znova hodile po stopnjah rimskih legij.«

Mussolini je na to brzojavko odgovoril z naslednjim:

»Umberto Savojskemu, poveljniku zahodne skupine armad. — Zahvaljujem se za vaš pozdrav ter ga pristočno vračam vam, kakor tudi četam, ki jim poveljujete. Prepričan sem, da se bodo vaše obljube izpolnile.«

Genova, 12. junija. o. United Press poroča: Do sredi noči ni prišlo vzdolž italijansko-francoske meje do nobenega spopada. S švicarskega obmejnega ozemlja poročajo, da je v mrtvem pasu med francoskimi in italijanskimi postojankami v Alpah vse mirno. Neutrlni krogi zatrjujejo, da je treba

V pričakovanju turške odločitve

Trgovska pogajanja med Italijo in Turčijo ustavljena

Ankara, 12. junija. o. Uradno poročajo, da so trgovska pogajanja med Turčijo in Italijo ustavljena.

Nocoj se bo sešla velika turška narodna skupščina, ki bo sprejela vse potrebne ukrepe v sedanjem položaju. Po vsej državi vlada mir, toda po mestih noč in dan delajo zavetišča proti letalskim napadom.

Vai turški študentje in drugi turški državljani iz Italije so po navodilu vlade sredi zapustili Italijo.

V uradnih turških krogi izjavljajo, da bo Turčija zavzela stališče do vetopa Italije v vojno danes in da bo šla na pomoč zaveznikom, če ji Rusija za-

dejstvo, da italijanska vojska ob francoski meji ni še stopila v akcijo, pripisovati razlogu, da Italija nima na kopnem neposrednih ofenzivnih namenov, marveč da hoče biti le pripravljena kot prava vojna zaveznica ob morebitni nemški zmagi.

Francosko-italijanska meja, 12. junija. o. Vse slikovite ceste ob francoski letoviški obali proti Italiji so zaprte z zaprekami, mostovi in predori so minirani, vsepovsod je polno francoskih čet, ki so pripravljene, da vsak trenutek stopijo v akcijo. Prebivalstvo v letoviških krajih je mirno sprejelo vest o vstopu Italije v vojno. Iz Mentona, ki leži tik ob meji, so večino prebivalstva že preselili.

Pariz, 12. junija. m. Švicarska brzojavna agencija poroča, da so Italijani iz zraka napadli Tunis in Korsiko. Podrobnosti o teh napadih pa še niso znane. (Vest je treba sprejeti s pridržkom, ker niti ona, niti druga vojskujoča se stran do 10 ne poročata o tem.)

Italija odobrava nevtralnostno stališče Jugoslavije

Belgrad, 12. junija. m. Današnje »Vreme« objavila dopis iz Rima o razpoloženju v italijanski prestolnici in drugod po Italiji na prvi dan po italijanski napovedi vojne Franciji in Angliji. Med drugim dopisnik omenjenega lista poroča, da sta se preselila francoski in angleški veleposlanik pri sv. stolici v Vatikan. Dalje pravi, da je Rim nezavarovano mesto ter da je italijanski zunanji minister grof Ciano odšel na bojišče. V nadaljnjih izjavah pa poroča o stališču Jugoslavije do Italije ter pravi:

Italijanski uradni krogi so z zadovoljstvom sprejeli vest o nevtralnem stališču Jugoslavije. Časopisje objavlja izjavo ugledne jugoslovanske politične osebnosti dopisniku italijanske agencije Stefani v zvezi z nevtralnimi stališčem

gotovi, da ne bo ona posegla proti Turčiji. Če bi se pa Rusija odločila, da bo pomagala Italiji in Nemčiji, bo Turčija morala ostati mirna, ker je pogodba o vzajemni pomoči z Anglijo in Francijo ne obvezuje, da bi se borila proti Sovjetom. V tem primeru bo dala zaveznikom več moralno podporo, borila se bo samo za lastne meje.

Včeraj popoldne je bilo opaziti v zunanem ministrstvu veliko diplomatsko delavnost. Med drugimi sta zunanega ministra Saradzogla obiskala francoski veleposlanik Massigli in angleški veleposlanik Hugheson, ki sta imela z njima daljši sestanek.

Jugoslavije. Ta vest je imela velik učinek na italijanske ljudske množice. Vest o nevtralnosti Jugoslavije v sedanjem evropskem spopadu, ki se je razširila na sredozemsko področje, je italijanska javnost sprejela s toliko večjimi simpatijami, ker je Jugoslavija prva med petimi državami, na katere se je obrnil predsednik italijanske vlade Mussolini v svojem govoru, v katerem je napovedal vojno zaveznikom.

Glavna pozornost političnih krogov v Rimu — tako končuje svoje poročilo dopisnik »Vreme« — je usmerjena zdaj na Egipt in Turčijo. Ti krogi pravijo, da je od teh držav samih odvisno, če bosta pametnejši od Poljske, Norveške, Holandije in Belgije. Mussolini je ponudil roko, od njih samih pa je odvisno, če jo hočeta sprejeti.

Nemško uradno poročilo o nadaljevanju bojev v severni Franciji

Poročila govore o hudih francoskih izgubah

Glavni stan vodje rajha, 12. junija. Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Velika bitka med obalo Rokavskega preliva in Meuso je še vedno v polnem teku. Na desnem krilu in v središču se nadaljuje zasledovanje francoskih armad brez prestopa. Med Reimsom in Argono divja srdita, a uspešna bitka. Na več krajih so močni sovražni oddelki odrezani ter obkoljeni in bodo uničeni. Zaradi težkih in krvavih izgub občutno

peša sila sovražnega odpora. Naši letalci so z bombami napadli pristanišče in pristaniške naprave v Havru, kjer so razdejali pristaniške naprave ter potopili en rušilec. Poškodovali so tudi druge ladje, med njim en rušilec, dve prevozniki ladji po 6000 ton. Našim letalskim silam, ki so bombardirale goste sovražne kolone na njihovem umiku ter čete, ki so se zbirale, se je posrečilo razen tega z bombami zadeti več mostov čez Marno in čez spodnjo Oise ter ji deloma porušili in s tem onemogočili umik sovražnim četam.

Nekje ob Renu, 12. junija. Posebni dopisnik agencija Stefani poroča, da so se po še nepotrjenih vestih, ki jih je za smatrati za verodostojne, ker izvirajo iz poluradnih virov, odigrale včeraj na zahodnem bojišču velike borbe in da so francoske čete pustile na bojišču 100.000 svojih mož, medtem ko je 80.000 Francozov bilo ujetih. Tudi nemške izgube so velike.

Prodaja ameriškega orožja zaveznikom odobrena

Washington, 12. junija. m. Agencija Reuter poroča: Senat Združenih držav je s 67 proti 18 glasovom sprejel Rooseveltovo zahtevo, da se vojno ministrstvo pooblasti, da zaveznikom preproda puške in topove nekaterih vrst, za kar so zaprosili zavezniki.

Italijanski poslanik v Egiptu je ostal na svojem službenem mestu, ker je Egipt po Mussolinijevi izjavi ostal izven vojne. Položaj Egipta je pa vseeno zapleten, saj je jedro angleškega vojnega brodovlja zbrano v Egiptu. Angleži pa uporabljajo egiptovska letališča za polete proti italijanski Libiji in drugam.

Vesti 12. junija

Grška vlada poroča, da so italijanske vojne ladje včeraj ustavile prve grške parnike in jih preiskale, če ne vozijo blaga za Anglijo in Francijo.

Vstop Italije v vojno pomeni veliko žalostjo za človeštvo, je izjavil ameriški zunanji minister Hull sredi noči.

Danes je potoval čez Jugoslavijo v Rim novi sovjetski poslanik Gorkin.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je razglasil, da je Sredozemsko morje zaprto za vse ameriške ladje. Ameriški parniki bodo smeli zdaj samo na Portugalsko in v španska atlantska pristanišča.

Predsednik mehiške republike Cadenas je poslal predsedniku Francije ob vstopu Italije v vojno, brzojavko, v kateri izraža upanje na končno zmago zaveznikov.

Francoske oblasti so zasegle vse imetje Italijanov katerih prebiva na francoskem ozemlju skoraj milijon. Vse moški od 18. do 60. leta se morajo takoj zgledati pri policijskih oblasteh.

Mussolinijev opomin nevtralnim državam je imel zdravilen učinek zlasti na tiste, ki so še podvržene zločinskemu vplivu zaveznikov, piše današnje italijansko časopisje.

30.000 tonski francoski parnik »Pasteur«, dodelan tik pred sedanjim vojno, je včeraj priplul prazen v New York. Vozil bo vojni material iz Amerike.

Angleške in francoske oblasti so včeraj zaprle vse italijanske državljane na svojem evropskem ozemlju in v kolonijah. Prav tako so storile avstralska, kanadska in južnoafriška vlada.

Vojno Italiji so napovedale včeraj Indija, Nova Zelandija in Južna Afrika.

Španska vlada je dala uradno izjavo, da se nevtralnostno stališče Španije ob vstopu Italije v vojno ni nič spremenilo.

Združene države so danes bližje vojni, kakor pa so bile leta 1917, na dan, ko je nemška podmornica potopila ameriški potniški parnik »Lusitania«, kar je sprožilo vstop Amerike v svetovno vojno. V tem smislu je govoril newyorški župan La Guardia.

Poštne zveze med Evropo in Južno Ameriko, ki so jih oskrbovale italijanske ladje, so ustavljene.

Predsednika braziljske in argentinske republike sta podpisala izjavo o popolni nevtralnosti Brazilije in Argentine, tudi zdaj, ko je stopila v vojno Italija.

Madžarska zbornica je vladi podaljšala izredna pooblastila do prihodnjega leta, hkratu pa ji dala nalogo, naj izdela poseben zakon o položaju raznih narodnih manjšin na Madžarskem.

Osebe francoskega in angleškega poslanstva je včeraj z dvema posebnima vlakoma odpotovalo iz Rima. Na postaji so se od poslaničkov poslovili po določenih predpisih uradni zastopniki italijanskega zunanjega ministrstva.

Belgijska vlada je izdala uradno poročilo, v katerem pravi, da bo Belgija nadaljevala vojno na strani zaveznikov. Ta razglas so angleška letala metala na belgijsko ozemlje.

Predsednik združenih držav Roosevelt zahteva od zbornice pol milijarde dolarjev za pomoč francoskim in belgijskim beguncem.

Italijanska vojna mornarica je z minami zaprla med drugim tudi severni del Jadrana ter prelive pri otokih Čres in Lošinj. Mine so pred Brindisijem in Barijem in ob albanski obali.

Vrhovni poveljnik nemških sil na Norveškem general Falkenhors se je s posebno zapovedjo zahvalil nemški vojski, ki je vztrajala vso zimo soumika zaveznikov iz Narvika, s čimer je vsa Norveška prišla pod nemško oblast.

Egiptovska vlada je odobrila nove dodatne kredite za državno brambo.

Egipt bo pretrgal diplomatske zveze z Italijo

Kairo, 12. jun. o. Reuter: Egiptovski uradni krogi izjavljajo, da bo Egipt ustavil diplomatske odnose z Italijo. Predsednik egiptске vlade Ali Maher-paša je izjavil predstavnikom tiska po včerajšnji seji egiptске vlade, da bo vlada objavila prebivalstvu razglas in ga pozvala naj ohrani mir in hladnokrvnost. Kralj Faruk in vlada, je dejal Maher-paša, se bori za koristi Egipta in njegovo varnost.

Angleži love italijanske ladje

London, 12. junija. o. Reuter: Iz vseh krajev sveta prihajajo brzojavke, v katerih poročajo, da zavezniki love italijanske ladje. Južnoafriška pristojna oblast so zajela italijansko ladjo »Sistiana« (5820 ton), v Melbourneu je bila ustavljena italijanska motorna ladja »Remo« (9770 ton), v luki v Haifi so tamonjska oblastva zadržala italijansko tovorno ladjo »Felce« (5600 ton) iz Durbana poročajo, da sta posadki sami potopili italijanski ladji »Gersaleme« (8052 ton) in »Timavo« (7549 ton). Obe ladji sta registrirani v Trstu ter ju je moštvo potopilo potem, ko sta ladji zapustili luko »Durban«.

Pariz se izprazni

Pariz, 12. junija. Reuter. Preseljevanje uradov se nadaljuje. Veliko število znanih osebnosti je že zapustilo Pariz. Pariz zapuščajo tudi številni prebivalci. Več trgovin je že zaprtih. Banke delajo še naprej. Istotako se nadaljuje tudi delo v raznih tovarnah in podjetjih, ki delajo za narodno obrambo. Pariško prebivalstvo je ohranilo svojo hladnokrvnost ter povsod vladata red in mir. Incidentov ni bilo. Preskrba prebivalstva z živežom je popolnoma zagotovljena.

Iz pariskih predmestij se je v redu preselilo 75 odstotkov prebivalstva. Stotisoči ljudi odhajajo iz prestolnice proti jugu in sicer po cestah, ker so železnice pridržane za selitev uradov in prevoz vojske.

Mednarodni slepar - vojni dobavitelj prijet

Oslepariti je hotel neko tvrdko za okoli 3 milijone - Previdnost tvrdke - Ni imel v Svici počene pare

Ljubljana, 12. junija. Ljubljana res počasi postaja torišče, kamor zahajajo mednarodni sleparji in pustolovci. Reči pa moramo, da so ljubljanski pridobitniki še dokaj previdni in ne nasedejo kmalu kakemu velepoteznemu sleparju, ki skuša izkoristiti trenutne mednarodne konflikte in razmere v svoje osebne koristi. Vsaka vojna, to je znano v kriminalni literaturi, rodi in vzgoji posebne kriminalne tipe, vojne spekulante, vojne dobičkarje in verižnike, ki znajo na posloven način hitro bogateži in vsako blago hitro v denar spraviti. Koliko je bilo po zadnji vojni v Ljubljani vojnih dobičkarjev in verižnikov? Velika armada! Kronist pa ve, da so skoraj vsi siromašno končali in da so prav redki eksemplari teh tipov, ki so se vzdržali na površju.

V uvod današnje zanimive zgodbe iz ljubljanske kriminalne kronike naj vam pove reporter najprej še to, da so vojni dobavitelji in dobičkarji vedno živeli, odkar obstajajo med človeštvom boji in vojne. Tam v Trstu lahko kulturni človek opazuje zanimiv muzej »Revoltella«, lahko izve, da imajo tam tudi trgovsko akademijo »Revoltella«. Trst se klanja temu imenu. Stari Radeckijevi veterani, tako reporterjeve strice, so pa vedeli o imenu Revoltella povedati drugačne in zanimive zgodbe. Mož je bil navaden mesar, sreča pa mu je bila mila, da je postal dobavitelj živine in mesa za slavno Radeckijevo armado v Italiji. V kratkem si je nabral hude milijone. Mož je bil častihlepen, prišel je v stike z dvornimi krogi takratnih Habsburgovcev. Da bi si vse primerno uredil, je zidal palače, zidal je umetniški muzej in trgovsko akademijo. Ta vojni dobavitelj je bil vsaj toliko velikodušen, da je zapustil za seboj v Trstu trajen spomin. Drugi ne!

V sedanjih hudih, skrajno živce razburjajočih vojnih časih so se tudi sedaj pojavili kriminalni tipi vojnih dobaviteljev, ki obiskujejo Ljubljano in skušajo tu delati velemlilijonske kupčije. Saj je med mnogimi pomnjenimi krogi znana zgodba, kako so skušali nekateri priti do vagonovskega zlata, ko bi se jim posrečile dobave živine, moke, krompirja in dobrega fižola za Frankovo armado. Dobave pa niso uspele, ker so bili gotovi finančni sila previdni.

Tudi sedanjih razburkanih vojni časi v Evropi so privedli v drugače na zunaj mirno Ljubljano mednarodnega sleparja, vojnega dobavitelja. Takole 23. maja je prispel naravno s tržaškim brzovlakom eleganten, visok gospod orientalskega tipa na glavni kolodvor. Postreščku je naročil ohraniti mu namignil, da naj mu nosi vso prtljago v najboljši hotel. Tam se je nastanil. Svoje potne dokumente je imel popolnoma v redu. Potni list je bil izstavljen od francoskega komisarja za Sirijo. V potnem listu je bilo lepo potrjeno, da se visoki mladenič zove: *Munib bej el Solh*, sin Nasiba in Sare, rojen 1912 v Bejrutu, samski trgovec. Seboj je nosil tudi trgovska pisma z zvečenim francoskim naslovom: »Produits d'Alimentations Beyrouth«. Kmalu po prihodu je navezal pogajanja z neko odlično tvrdko, da bi dobavila francoski armadi v Siriji 18 vagonov mesa in mesnih izdelkov, posebno raznih mesnih in drugih konserv. Predstavil se je šefu tvrdke kot delegat za preskrbo francoske armade. Dogovorjene so bile vse formalnosti za tako velemlilijonsko kupčijo. Slepar je tvrdki celo izjavil, da je tvrdkina ponudba za dobavo sprejeta in da bo denar izplačan potem »švicarskega kreditnega zavoda v Curihu«, ker da ima tam odprt milijonski kredit v ameriških dolarjih. Od te naj bi bil denar nakazan na neko ljubljansko veliko banko. Končni znesek za dobavo je bil dogovorjen v znesku 63.000 ameriških dolarjev (po našem denarju okoli 2.787.750 dinarjev). V tvrdkini pisarni je celo diktiliral nakazilno pismo za denar na curiško banko ter izjavil, da odnese pismo sam na pošto in ga tam odda. Od tvrdke je

znal lepo izvahtati 1800 din na dozdevni, njega čakajoči ček v dolarjih. Nato je opeharil nekega ljubljanskega trgovskega posredovalca za 500 dinarjev. Pri slugi dotičnega velehotela pa si je gospod iz Bejruta celo izposodil 2100 din. Slugi je lepo govoril in pripovedoval, da je s to in to tvrdko sklenil milijonsko kupčijo in mu denar kmalu vrne, ker je trenutno v stiski.

Kmalu nato se je Munib bej el Solh seznanil z nekim mariborskim industrijcem, katerega tovarna tudi proizvaja razne mesne izdelke. Bila sta v pogajanjih, da mu on dobavi 12 vagonov mesa in mesnih izdelkov za sirjsko armado. S tem Mariborčanom sta potovala tja v lepi Maribor. Temu je pripovedoval, da je sklenil z neko romunsko tvrdko »Vapac« pogodbo za dobavo 50.000 kg mesa za francosko armado. Mariborski industrijec ga je lepo gostil in celo peljal z avtom nazaj v Ljubljano. Tudi njega je opeharil za nekaj metuljev.

Ljubljanska tvrdka, ki je bila previdna pri vseh

Zemlja je zasula rudarja - očeta šestih nepreskrbljenih otrok

Že so ga skoro potegnili iz objema smrti, a ga je zemlja znova zagrnila

Maribor, 11. junija.

Čisto na južnem koncu Dravskega polja leži vas Medvedce, za njo pa prenogovnik. Ta rudnik, ki je nekoč lepo prosperiral ter je zgradil celo svojo lastno železniško normalno progo do Pragerskega, ki je potem prešla v last tovarne stroji v Majšpergu, je last inženirja Majsa ter obrtuje v zmanjšanem obsegu. Rudniški rovi gredo precej globoko v zemljo. Včeraj se je v rudniku zgodila nesreča, ki je zahtevala življenje pridnega delavca.

Okrog pol dveh popoldne so kakih 18 metrov pod zemljo v rovu postavljali štirje delavci opore. Med njimi je bil tudi 40letni tesar Jožef Šošarka. Bil je najbolj spredaj v rovu ter je zabijal opore, njegovi trije tovariši pa so mu pomagali ter mu podajali les. Naenkrat pa je začela zemlja v rovu polzati, vdrla se je s stropa velika plast ter zasula vse štiri delavce. Trem pa se je posrečilo, da so se sami odkopali ter so se potem takoj lotili reševanja Šošarka, obenem pa so o nesreči obvestili rudniško vodstvo. Odkopavanje pone-

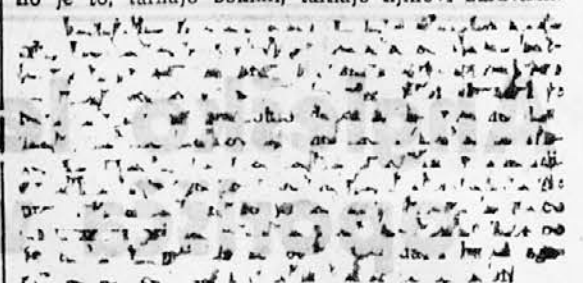
velikih kupčijah, je kmalu začela dvomiti v realnost kupčije. Telefonično se je obrnila v Curih do banke po informacije. Poročilo je bilo kratko in presenetljivo:

»Gospod Munib bej el Solh pri nas nima niti centima kredita. Vprašanja o njem prihajajo od vseh strani«

Kaj je hotela storiti previdna tvrdka? Zadevo je prijavila ljubljanski policiji. In prav tvrdkina zasluga je, da so v Ljubljani prijeli velepleparja za vojaške dobave. Dne 3. t. m. ponoči okoli 22 so ga prijeli. V potnem listu so sicer ugotovili vse formalne pravilnosti. Vojni dobavitelj je potoval po Franciji, Italiji, Bolgariji, Rumuniji, Grčiji in Madžarski. Veleplepar je bil zelo ogrožen, ko so ga prijeli in na vse kriplje je zatiral, da so njegove kupčije popolnoma realne in pošteno in da bo zanj vse založil brat v Bejrutu. Niso mu verjeli. Po dolgoletnem in trdem zaslišanju so na policiji sprevideli, da imajo v rokah mednarodnega sleparja za vojne dobave. Pridržali so ga v zaporu. Ko so bile končane vse predpisane formalnosti, so ga sedaj izročili okrožnemu sodišču in ga odpeljali v sodni preiskovalni zapor. Na sodišču se bo sedaj nadaljevala preiskava in pričakovati je, da se bodo pojavile prav zanimive stvari o tem mednarodnem vojnem dobavitelju.

zdravniki, střežniško osebje in uradništvo v bolnišniški upravi toliko dela, da ga komaj sproti zmagujejo. Pa še kar nič ne kaže, da bi se obrnilo kaj na boljše in se spremenilo. Vsak dan so imeli zdaj opravka kar s po 150 bolnički povprečno. So še številke, kajne?

Zraven pa naša bolnišnica s svojimi poslopiji ne more ustrezati sodobnim zahtevam modernega zdravstvenega zavoda kakor bi odgovarjal takemu mestu, kakršna je zdaj Ljubljana, ki ima povrhu še to veliko breme, da se prav za prav domala vsa obola Slovenija zateka vanjo. Prostora ni, prostora, obupno je to, tarnajo bolniki, tarnajo njihovi zdravniki.

Neznanska jeza ga je popadla

Devetindesetletni zidarski pomočnik M. M. iz Ljubljane, se je tako hudo razjezil, da je v Povšetovi ulici neki hišni lastnici s krampom razdelal vso opravilo. Večkrat se ji je bil že prej grozil, da bo o priliki ž njo pošteno obračunal. Zdaj pa je prihrumel v sobo, se vedel tako divje, da je posestnica zbežala pred njim, potem pa se je spravil nad hišno opravilo. Dvakrat, trikrat je mahnil s krampom, pa je bil »fu« skoraj novi sivalni stroj. V spalnici je stolkel dve omari, dve postelji, dva stola in mizo. To pa mu še ni bilo dovolj. Kakor furja se je zapravljal v kuhinjo in tam nadaljeval s svojo »čistko«. Mahal je po kredencah, omarah, policah, po mizah in po stolih, pa tudi oknom ni prizanešal. Dvanajst šip je razbil. Ko je bilo vse v kraju, pa ga je prijel stražnik in ga odpeljal. Za 7000 dinarjev škode je napravil hudi možak, ki pravi, da je imel s to hišno lastnico še razne neopravne račune, ki jih je na ta način sam uredil. Seveda se ta zadeva brez sodišča ne bo razvozljala.

Dva uboja pred sodniki

Maribor, 12. junija.

Pred lami senatom mariborskega okrožnega sodišča se obravnavata danes kar po vrsti dva uboja. Kar pa je najbolj značilno za obe razpravi je to, da sta oba obtožena že zrela moža, oba oženjena, ki bi se morala pač zavedati, kaj delata. Kot prvi se obravnava uboj

na Zgornji Polskavi,

ki se je zgodil dne 22. aprila t. l. Tam je danes obtožen Ludvik Veteč, 51letni poljski delavec, iz Sp. Polskave ubil z železnimi vilami Jožeta Šobo. Omenjena noč sta popivala obdoženec in pokojni Šoba pozno v noč v neki gostilni. Obta bila vinjena; pri tem pa je bil obtoženec zelo muren, dočim je bil Šoba nasilen ter je kričal in izžival. Okrog polnoči sta se napotila oba proti domu. Šla sta vstrice, naenkrat pa je Šoba brez vzroka planil na Veteča ter ga trikrat z vso močjo udaril s pestjo v prsi in po glavi. Nato je obtoženec zbežal domov, se tam obožoval z železnimi vilami ter spet šel na cesto. Dohitel je Šoba tik pred njegovo hišo ter ga trikrat tresnil po glavi. Razbil mu je lobanjo ter je Šoba na podlazi poškodbe umrl. Obtoženec se zagovarja s silobranom.

Drugi uboj se je pripetil dne 19. marca v

Novi Krčevini pri Ptuj.

Tam je prišel 40letni posestnik Jakob Rojko z Vurberga k posestniku Jožetu Gomilšku ter ga terjal za neke late, katere si je Gomilšek pri njem izposodil. Nastal je med obema spor, pa je Rojko zgrabil v kuhinji za burkijo. Gomilšek in njegova žena sta pobegnili v sobo ter sta tiščala vrata. Rojko je z burkljami vrata razbil, nato udaril Gomilškovo ženo trikrat po hrbtu ter jo težko poškodoval. Gomilšku samemu pa je z nekaj udarci razbil lobanjo ter ga na mestu ubil. Tudi Rojko se zagovarja s silobranom.

Obe razpravi ob času poročila trajata.

Nikar tako ne dirkajte!

Škofja Loka, 12. junija.

Ze nešteto krat smo pešci iz našega mesta prosili šoferje motornih vozil, tudi po časopisih, naj vsaj po mestu malo počasneje vozijo. Pa prav nič ne pomagajo. Avtomobilisti drve kot nori. 70 km hitrost, to še ni nič. Pred dnevom bi se bila kmalu zgodila dvojna smrtna nesreča zaradi tega, ker sta dva avtomobila naravnost dirkala navzgor po Lahovem klancu, kdo bo katerega prehitel. Vozila sta vstrice več kot 150 m. Pri tem pa nista nič pazila na pešce. Dve osebi, ki sta se izognili prav v obcestni jarek, je še kljub temu vrglo ob breg. Sreča je bila, da ni bilo kaj hujšega. Oblasti naj vendar enkrat že naredijo ure. Uvedejo naj se strožje kazni. Če ne bodo službovali organi zapisovali števil takih avtomobilov, jih bomo pa mi javno objavljali.

Uspel mladinski koncert v Škofji Loki

Nastopili so zbori 10 ljudskih šol z nad 500 pevci

Škofja Loka, 10. junija 1940.

Škofja Loka je v ponedeljek doživela pomemben kulturni dogodek. V šolski telodavnici, ki je urejena tudi kot gledališka dvorana, so nam zbori iz desetih ljudskih šol iz našega okraja, in sicer deške in dekliške iz Škofje Loke, iz Zabcice, Reteč, Bukovice, Selc, Gabrka, Poljan, Trate in Trebij ter zbor iz meščanske šole v Škofji Loki privedli ob štirih popoldne odlično uspehi koncert. Občinstva se je nabralo toliko, da je bila dvorana, čeprav največja daleč naokoli, skoraj da premajhna. S tako ogromnim obiskom je naše občinstvo pokazalo, da mu je veliko na tem, kako napreduje in kaj lahko pokaže naša mladina. Naši malčki, ki jih je skupno nastopilo preko 500, so vprav v vsakem oziru izpolnili vsa pričakovanja.

Koncert se je pričel z nastopom zbora Škofje-loške deške ljudske šole. Pesnici »Mi smo mladi pevci« in »Oj ta vojaški bobenc sta prav lepo izvele in in je takoj prvi nastop otrok žel ogromno odobravanje. Še boljši pa je bil nastop zbora iz Selc. Fantički in deklice so peli tako lepo in vznešeno, da jih je bilo res užitek poslušati. Zbor meščanske

šole v Škofji Loki nam je podal svoje pesmi z umetniškim podajanjem. Tudi zbor iz Bukovice nam je kljub svoji številni šibkosti res dobro in korajžno zapel. Sledil je nastop zbora iz Trebij, ki je s svojim izvajanjem prekosil vse dosedanje ljudskošolske zборе. Nič slabši niso bili Poljanci. Višek koncerta pa je bil dosežen vsekakor z nastopom pevskega zbora iz ljudske šole Trate v Poljanski dolini. Po odmoru je sledil še zbor iz Gabrka, ki je tudi pravi ljubko zapel. Za Gabrkom pa je nastopil lahko rečemo najbolj naštudirani in v glasovnem oziru zelo popolni zbor iz dekliške ljudske šole v Škofji Loki. Zabuški zbor nam je lepo zapel nekaj narodnih, nazadnje pa so nastopili pevci iz Reteč. Zbor je za tako majhno šolo res številen in tudi dobro izšolan ter se lahko postavi vstrice onemu s Trate.

Za zaključek nam je vseh 500 pevcev hkrati zapelo »Gorenjsko narodno«, ki je izzvenela v mogočih akordih.

Na splošno lahko brez skrbi trdimo, da je koncert prav dobro uspel. Videli smo, kaj vsega so zmogli naši otroci. Vse priznanje naj velja tudi učitelstvu. Vsi, ki so koncert poslušali, so odšli zadovoljni.

Clements Ripley:

KRIŽANA LJUBEZEN

»In čola?« je strogo vprašala Julija.

»Nisem ga ukradel, verujte mi, nisem! Našel sem ga in vrnil ga bom magari...«

»Kaj magari...?« mu je nervozna vpadla v besedo Miss Julija. Ona je že storila neki svoj načrt in nič bi je od tega ne mogel odvrniti. Tudi največje nevarnosti bi je ne primorala, da bi odstopila od svojega načrta...

»Čeprav...« je mrmral Bat, »...magari...« če zraven pogledam...»

»Noben magari!« Miss Julija je odločno dvignila svojo glavo. V očeh ji je zasijal očen neustrašive smelosti in pripravljenosti na vse težkote, ki jo morda čakajo na poti do njenega cilja. On, samo on, Pres, je lebel pred njenimi očmi in ona mora priti k njemu prva.

»Grem takoj e teboj!« je neustrašeno nadaljevala Miss Julija in zgrabila Bata za roko kot da ga hoče peljati seboj.

»Zette, daj mi površnik!« je zaklicala skozi na pol odprta vrata. Zunaj so se zalisišli drobni in hitri koraki. Zette je tekla po stopnicah, da čim prej izvrši ukaz svoje gospodinjice. Zakaj rabi Miss Julija v tej že tako topli južnaški noči površnik, Zette ni vprašala. Za to ni imela niti časa, niti ni imela te navade. Ona je bila na-

vajena samo poslušati ukaze in jih brez besede izvrševati. Vse to nje ni brigalo.

Drugače je bilo z Batom. On je v ukazih svoje gospodinjice videl in spoznal nevarnost ne samo za Miss Julijo, ampak tudi za njega. Popolnoma preprosto, a vendar logično je sklepal, da je pri skrivnem prehodu karantenske meje pri tako gostih stražah za enega mnogo manjša nevarnost kot pa za dva, čeprav je tudi sedaj zapel s svojo sposobnost skrivanja in je dobro poznal vse najbolj skrite a še vedno nevarne stezice in prelaze, ki so vodili iz enega ozemlja v drugo. Bat se je poskušil upreti Julijinemu načrtu. Smatral je za svojo dolžnost, da Miss Julijo opozori, v kakšne nevarnosti se podaja.

»To je preveč nevarno za belo ženo!« je rekel Bat Juliji z vso spoštljivostjo, toda resno. »Serif strelja na vsakega brez izjeme!«

»Moja glava!« je vzdihnil bolnik, ko je začutil na čelu Julijin vroči in dolgi poljub in lahno božanje njene roke, s katero mu je brisala s čela in lica znoj. Ni vedel, kaj je, toda vendar je nekako čutil, da se mu nekaj prenika po obrazu in da se mu nekdo dotika glave. To mu je povzročilo bol.

»Kaj naj storim, doktor?« je Julija vsa v skrbih vprašala doktorja Livingstona in ga zraven pogledala s pogledom, ki je bil že vnaprej hvaležen za vse, kar ji bo povedal.

»Dajajte mu samo hladne obkladke! To je vse, kar moremo storiti!« ji je doktor Livingston odgovoril očetovsko mehko.

Doktor Livingston je popolnoma razumel to nesrečno ženo in je dobro razumel vse njene muke in trpljenje. Stopil je k vratom in zaklical Batu, ki je še vedno čakal zunaj, pripravljen vedno, da stori vse, kar bo od njega zahteval ta požrtvovalni in neustrašni človek.

»Prinesi hitro malo ledu!«

Julija je še vedno stala ob postelji in še dolgo strmela v bolnika. Ko ga je tako gledala, je včasih zapirala oči, ne zaradi tega, ker ji je bilo težko in mučno gledati ob boleznih zmucenega Presa, ampak da bi čim bolj živo in prijemljivo priklicala pred svoje duševne oči vso ono zlato mladost in ekupaj presranjano preteklost.

Pred očmi so ji stopali in se vrstili spomini v sončnih slikah kot bi jih čaral nevidni čarovnik in jo zazibaval tako bolno, tako izkrajljivo in sladke sanje nekaljene rane mladosti, ki jo je izgubila za večno.

In zraven se plaenata Halcyon, njeni starši, Presovi starši, njeni domovi v New Orleansu, prične rodobneke zveze in polovni interesi njihovih staršev, vse to je igralo in se vrtilo pred njenimi očmi kot bi se dogajalo ravno sedaj. Pa še Pres sam in ona, vesela in nedolžna otroka, ki sta prebila ekupaj ure in ure v najbolj pri-

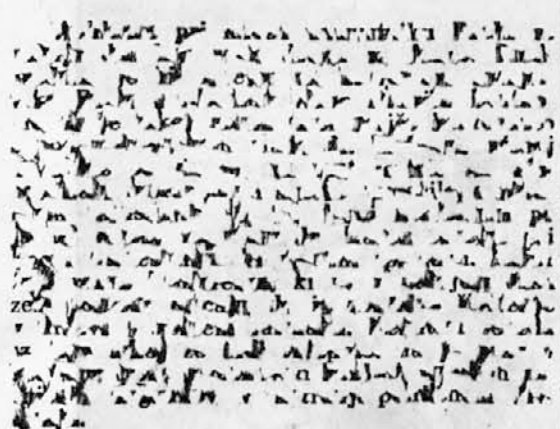
ernih odnosih in ekupnih igrah. Potem njuno skupno obiskovanje šole. Potem njuno tiho in neopazeno dozorevanje brez strasti in prehod iz detinstva in dekliškega v mladeniška leta. Oni veseli trenutki, ko je prvič stopila pred njega v dolgi, beli obleki in z lasmi počesanimi v frizuro, a on pred njo v dolgih modrih hlačah in sta oba opoznala, da nista več otroka, da je nekaj med njima, kar ju veže, toda tudi loči.

Začela sta se gledati s popolnoma drugačnim razumevanjem svojega detinskega prijateljstva. On je prihajal k njej vedno z nasmeškom neke fantovske zmedenosti in s pogledom, v katerem se je zrcalilo veselje zaradi njene lepote, ponos in pravilica, da jo ljubi, ona pa je prihajala k njemu tudi s preračunano taktiko, kako mu bo ugajala in ga s svojo lepoto še močnejše privezala k sebi. Potem njun prvi večerni sestanek na plantazi vprav pod ono isto platano, pod katero jo je pred nekaj dnevi tako surovo pahnil od sebe. Ah, prvi sestanek, ko sta si med seboj odkrila in si drug drugemu popolnoma zaupala svoji srci in svojo ljubezen in se ljubeče zližila v dolg, prvi poljub toliko čist in nedolžen kot je samo Julija v svoji nedosegljivi belini. Naenkrat pa je nekdo nevidni, okrutni in neumljeni vse to razbil. Bilo ji je, da bi zajokala, pa zopet, da bi še dalje brskala po oni dragi preteklosti.

Bolnik je težko vzdihnil. Julija se je vsa stresla in se sklonila nad njim, da bi mu pomagala in lajšala bolečine, da bi ga branila in rešila smrti iz rok. To je sedaj njen poklic.

Medtem ko je Julija, vsa zasanjana v svojo preteklost in svojo mladost, o kateri ni še nikdar vodila nobenega računa, mislila Presa z vso razpametlo ljubeznijo in mu z največjo požrtvovalnostjo dajala na glavo obkladke in jih vsak trenutek zopet menjavala, je doktor Livingston z največjim sočutjem opazoval to dete divje in nebrzdane jage. V telesni lepoti tega deteta se je odražala vsa brezkončna lepota in plamenčasta ognjevitost njene prirodne okolice, ki je brez primere. V dusi tega deteta je odsevala vsa divjost in vsa čudovita čarobnost ne pomirljivo kljubovalne južne narave, bistvo te zemlje z vsemi svojimi omamljivimi čari. Julija se je v teh trenutkih zazdela doktorju Livingstonu kot nebolniček velega onega, kar se skrivajo v tej nebrzdani južnjaški naravi in se redko pokaže v besnosti svojih naravnih elementov. Ta narava ni prikrajšala Julije niti z eno samo svojo napako, toda tudi je ni prikrajšala niti za en sam njen čar, niti za ono samo resico svoje priključnosti in omamljivosti. Julija je bila resnično posejben jezik svoje zemlje in svoja vročega podnebja. Bila je brezobzirna in neozlomljiva kakor v svojih čustvih tako v svojih željah. Tako tudi sedaj noče pustiti in se hoče boriti s smrtjo, ki jo ogrožajo draga ji bitje. Rešiti hoče življenje toliko ji draga in za gospodarski dvig svojega rojstnega mesta tako potrebna človeka, pa čeprav za ceno lastnega življenja. Doktor Livingston je začel potihoma Julijo obduvovati in počasi popolnoma razumevati njeno divjo naravo.

Od tu in tam

Nov tujsko-prometni sporazum je bil sklenjen pri zadnjem zasedanju gospodarskega sveta Balkanske zveze v Beogradu. Ta sporazum določa poleg davčnih in pristojbinih olajšav v mednarodnem tujem prometu tudi odprtost posebnega tujko-prometnega kliranga. Narodne banke držav Balkanske zveze se bodo v ta namen sporazumele glede deviz, s katerimi bodo lahko razpolagali tuji, ki pripadajo državam BZ. Določeni so bili dalje tudi pogoji za sodelovanje avtomobilskih turing-klubov in pogoji za zamenjavo propagandnih filmov ter publikacij.

Za vodne naprave in popravilo banovinskih cest na področju mesta Splita je odobrenih nad 53 milijonov din. Od te skupne vsote odpade na melioracijska dela nekaj nad 27 milijonov, nad 15 milijonov za preskrbo mesta z vodo, za graditev novih in popravilo starih banovinskih cest pa dobrih 10 in pol milijona dinarjev. Pod melioracijskimi deli naj se razume predvsem izsuševanje nekaterih polj, kakor Vranjskega, Sinjskega, Imotskega in drugih.

Razstava madžarskih slikarjev v Zagrebu se bo danes popoldne končala. Zagrebški časopisi poročajo, da je to razstavo, ki je zaslužila vso pozornost, obiskalo izredno mnogo ljudi. Ogledala si jo je tudi šolska mladina v večjih skupinah. Da je bila razstava ljudem všeč, priča tudi dejstvo, da je bilo pokupljenih mnogo slik. Kupovali pa jih niso samo zasebniki, pač pa tudi zagrebška mestna občina ter umetniški muzej. Morda bo tudi razstava hrvaških likovnih umetnikov, ki bo v jeseni v Budimpešti, vzbudila nič manj zanimanja med budimpeštanskim prebivalstvom. Prav bi bilo!

Svečana proslava rojstnega dneva dveh najbolj znanih hrvaških narodnih borcev, Antona in Stjepana Radića je bila včeraj, 11. junija, in sicer po vseh krajih, kjer obstoje organizacije seljaške stranke. Povsod so bila zborovanja, na katerih so Hrvatje manifestirali vdanost in spoštovanje do teh dveh velikih pokojnikov. Pri tej priložnosti je bilo prebrano tudi znano pismo, ki sta ga bila dr. Krnjević in Herceg naslovila na vse pristaje HSS in v katerem pozivata v tem pismu vse Hrvate, ki so se bili iz kateregakoli razloga sprli, naj se pomirijo, kakor na včerajšnji dan namreč, po želji vodstva HSS. To mirno akcijo so včeraj Hrvatje opravljali vse dan, zlasti pa še pri službi božji. Ali ne bi bilo lepo, če bi tudi pri nas, v Sloveniji, enkrat na leto uvedli in obhajali dan pomiritve?

493.000 dinarjev je zbral sarajevski odbor za zaislo pomoč mestnim revežem, kakor se je pokazalo na sklepih seji. Večji del te vsote so darovali zasebniki, in sicer je 387 ljudi darovalo 284.000 din. Ostali del vsote pa je bil zbran po prispevkih raznih ustanov in z neke zabave, ki jo je bila pozimi v plemenit namen priredila zimska pomoč. Odbor je pozitivno rešil več kakor 4000 prošanj.

V Zagrebu je bila prva skupščina novoustanovljenega Instituta za javne finance, ki je bil oziroma izdatni pomoči hrvaške banovine. Ta mu je dala 100.000 dinarjev. Na prvi skupščini je bil izvoljen upravni odbor na čelu s predsednikom dr. Lunačkom. Institut bo imel znanstveno praktični značaj ter mu zagrebški finančni krogi že zdaj pripisujejo veliko pomembnost.

Proti nadaljnjemu povišanju železniške tarife so se na svoji seji izrekli člani zagrebške industrijske zbornice. Predsednik zbornice, dr. Cekun, je dejal, da bi novo večanje železniške tarife zadelo hrvaško industrijo izredno hudo. Zbornica je o tem težavnem vprašanju že obvestila dr. Mačka ter hrvaške ministere in jih zaprosila, naj se kar se da zavamejo za to perečo stvar.

Svet za zunanjo trgovino pri direkciji za zunanjo trgovino je bil ustanovljen s posebnim pravilnikom. Imel bo 14 članov. Njegova naloga bo, da bo dajal svoje mišljenje ter sklepal o kontrolnih ukrepih pri uvozu in izvozu, kakor tudi o izvajanju državnih posredovalnih ukrepov na tržišču, o urejanju trgovinskih in plačilnih odnosov z zamejstvom in o podobnih perečih vprašanjih.

Nad premajhnim številom poštnega osebja se pritožujejo Belgrajčani. Prometa je iz leta v leto več, dela na ta način tudi, osebja pa mnogo premalo. Tako belgrajski meščani skoraj redno dobivajo pošto prepozno. Dnevno imajo tam v rokah okrog 200.000 pism in dopisnic. Pravijo, da je na belgrajskih poštah v zadnjem času, skromno cenjeno, zastalo kar okrog 500.000 pism.

Hude nadloge tarejo kraje na našem jugovzhodu. Neprestane poplave zasipajo polja, voda pobira rodovitno prst, po njivah leži mivka. Donava se vedno narašča, Velika Morava se je razlila iz svoje struge in poplavlja v okolico, ponekod so se utrgali oblaki, se hujše poplave groze. V krajih, ki jim preti nevarnost, so sicer ukrenili vse potrebne korake, da bi kolikor le moreče omejili hudo zlo, ki se obeta, vprašanje pa je, če bodo kso vodom. Kmetje se sprašujejo kaj bo, ko so časi dandanašnji že itak sami po sebi izredno težavni.

Devetemu sinu hrvaškega kmeta Martina Miletića v vasi Koraču pri Derventi je bil za botra sam Nj. Vel. kralj Peter II. Ob prisotnosti nekaj tisoč kmetov, ki so prihiteli od blizu in daleč, da bi bile priče pri krstu, je bil Nj. Vel. kralj Peter II. po svojem zastopniku polkovniku Tripkoviću za botra devetemu sinu kmeta Martina Miletića. Otrok je pri krstu dobil ime Pavle. Pri tej priložnosti so kmetke množice navdušeno vzklikali Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kralj. Vis. knezu namestniku Pavlu ter vsemu kraljevskemu domu. Devet sinov, to je pa že prav zares visoka in lepa številka. Če bodo ti sinovi kdaj služili skupaj pri vojakih, bodo lahko sestavili kar samostojno desetero! Kaj takega pa si tudi pri nas v Jugoslaviji, kjer so zakoni z otroki obilno blagoslovljeni, ne more kar tako privoščiti kakšna družina!

Joan CRAWFORD

Izredno napet film velikih »zvezdnikov« in močne dramatične vsebine

Ljubavni roman broadway, plesalke, ki se je poročila z bogatim farmerjem

Njena preteklost

MARGARET SULLIVAN
ROBERT YOUNG
MELOYN DOUGLAS

Kino Union tel. 22-21 Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Kakšne pa so cene na mariborskem trgu

Tudi tu se še prav nič ne pozna, da bi se kaj pocenilo

Maribor, 10. junija.

Sedaj na pragu pomladi in poletja je mariborski trg spet obilno založen. Poleg domačih najraznovrstnejših pridelkov prihajajo na trg v obilici tudi dobrote iz južnih pokrajin. Prejšnja leta je bil trg v tem času vedno najcenejši, zlasti glede zelenjave. Letos pa se ta pocenitev še nikjer ne pozna. — Po zadnjem poročilu mariborskega tržnega nadzorstva so sedaj cene na trgu sledeče:

Krompir, star, 2-2,50 din kg, merica 14-16, dalmatinski 8, čebula 4-6, česen 12-18, zelje, glava, 0,50-6, kisló zelje 5, repa, kos, 0,25-0,50, klasi repa 3, kumare, komad 3-8, karfiola, komad, 3-12, ohrovt, glava, 0,50-5, hren 7-9, zelena, komad, 0,50-3, buče, komad 8-20, paradižniki inozemski 20-28, peteršilj, šopek 0,50-1, glavna solata 0,50-2, kup radiča 1, šargafelj 12-14, kupček špinaca 1, par 0,50-1, vrtno korenje 0,50-1, koleraba 0,25-1,50, fižol v stročju kilogram 16, grah v stročju 8-10, luščeni grah, liter, 8-12, redkev 1, majaron 0,50-1. — Sadje: jabolka so se močno podražila ter se dobijo sedaj

po 8-16 din, hruške 10-16, slive 6-10, češnje 10-16 (liter 4-6), orehi 8-9, orehi, luščeni, 24-28, limone 0,50-1,25, oranže 2,50-5, jagode, liter, 15-25. — Žito: liter pšenice 2,50, rži 2, ječmena 2, koruze 1,75-2, ovsu 1,50, prosa 2,50, ajde 1,50, prosenega pšena 5, ajdovega pšena 5, fižola 5-8. — Ribe: mrene 12-14, belice 8-10, morske ribe 11-24, klini 12-14. — Mlečni izdelki: smetana 7,50-12,50, mleko 1,50-2, surovo maslo 28-32, čajno maslo 26-40, domači sir 10-12, jajca 0,60-1. — Perutnina — kokoš — 25-38, par piščancev 35-75, raca 25-28, domači zajec 8-25, kozlič 65.

Mesariji se držijo že objavljenih dovoljenih maksimalnih cen, vendar pa prihajajo od kupujočega občinstva pritožbe, da imajo nekateri mesariji na tabli sicer napisano maksimalno ceno do 20 din, računajo pa strankam v nadrobni prodaji tudi do 24 din za posamezne kose, izgovarjajoč se, da je to meso iz boljše in zato dražje dela. Tržni organi bi morali temu posvetiti več pažnje ter se informirati glede cen tudi pri kupujočem občinstvu.

Plesna produkcija šole M. Vidmarjeve v Operi

V ponedeljek, dne 10. junija t. l. so gojenke plesne šole Mete Vidmarjeve nastopile na plesnem večeru v operi. Plesale so poleg najmlajših začetnic večletne gojenke: M. Dobnikova, V. Favajeva, Z. Kragerjeva, M. Petelinova in M. Sušteršičeva. Izvedeno so bile sledeče točke: 1. Spev. 2. Capriccio. 3. Poigravanja: Punčka, Poigravanja, Vetrček, Igriča in Mušica. 4. Ptiček. 5. Sozvočje. 6. Iz tišine: Vizija, Tiha pesem, Nenavadno — čudno. 7. Studija ptiča, Studija pajka. 8. Balada. Vse točke je pri klavirju spremljal J. Osana z glasbo, ki jo je tudi sam zložil (»priredile«).

Vidmarjeva kaže z vsakoletnimi produkcijami razvoj svoje šole, ki pa ni šola v strokovnem smislu z izključnim ciljem po splošni tehnični izpopolnitvi, marveč je šola v umetniškem smislu, ki dela že spočetka s stilnimi omejitvami. K letošnji produkciji si je naročila glasbo, toda ta glasba je bila prisiljena, da je ostala večinoma v podrejeni vlogi filmske glasbe. To je glasba, delana na ples. Z oddaljenjem plesa od glasbe zadobiva ta ples v ritmičnem pogledu značaj govora oziroma mimike; ritem je tu odvisen predvsem od emocije. Doslej je bila povezanost plesa z glasbo historično dejstvo in ne vemo, ali bo razvoj ustvaril popolnoma samostojen ples. Gotovo je to zanimiv poizkus, ki pa še ni do slednjega izveden. Morebiti je nastal ta slog le kot reakcija na baletno okostenelost in vede k novi sintezi.

Produkcijo lahko označimo takole: Nastopi so bili izvedeni v stalnem nevtralnem prostoru z zgolj ženskim postavami, in sicer izključno solistično; tudi v »Sozvočju«, kjer je nastopila dvojica, je šlo le za obratno ponavljanje (zrcalni kanon). Kostimi, predvsem tunike, so nudili malo izprememb, večinoma le v barvi. Stilna opredeljenost je vedla k omejitvi tehničnega znanja, ki bi ga morale gojenke obvladati v celoti že pred stilo zgradbo. Zato v nekaterih točkah ni bilo mogoče presoditi, ali gre za stilno nedoslednost, eklectičizem, ali zgolj tehnično neokretnost. Stilna omejitev je tudi povzročila ne-šteto podobnosti med posameznimi koreografijami, ki so imele improvizacijski značaj, kar je bilo opaziti prav posebno pri ponovitvi »Nenavadno — čudnega«. Koreografske osnutke so izvršile gojenke v okviru šolskega tehničnega materiala na podlagi tem, ki jih je stavila voditeljica. Ta postopek je v našu pravilen in daje pobude za tvornost. Izvedba ni presegala fizičnega napora telovadbe, niti ni postavljala gojenkam bravuroznih in artističnih zahtev, ki so v plesu tako pogoste. Zaradi nevezanosti na strogi ritem ni očitvala izvedba težav, ki jih sicer nudi abstraktna snov plesnih oblik. Plesalkam tudi ni bilo treba slediti glasbi, temveč je morala glasba slediti njim. Zato ni imel skladatelj in spremljevalec J. Osana baš lahkega dela. V danih okoliščinah je svojo nalogo izvršil zelo dobro.

Nastopi celjske Glasbene matice

Celje, 11. junija.

Glasbena Matica v Celju je priredila tri javne nastope svojih gojencev v mestnem gledališču dne 6., 7. in 8. t. m.

Namen teh nastopov ni le ta, da se pokaže smotreno delo enega šolskega leta, marveč cilj gre vse dalje preko tega namena: Naravno, da se izbere iz posameznih letnikov nekaj gojencev, ki naj prikažejo sistem in način delovanja posameznih učnih moči v okviru, ki se suscesivno stopnjuje vedno višje od produkcije do produkcije, marveč, da vzgaja samozavest in stremeljenje posameznih gojencev, da v plemeniti tekmi prikazujejo svoj napredek od leta do leta. Tako smo videli posamezne gojenke, ki očitujejo že v nižjih letnikih izrazite talente. Vendar šola kot taka ne stremi za tem, da bi dala priliko le onim, ki so izrazito nadarjeni za glasbeno stroko, marveč pretežno del tega tihega in skoro neopaženega dela ima namen, da prikaže ono srednjo stopnjo nadarjenosti, ki se da s pretehtanim pedagoškim delom razviti do tako zadovoljivih in stopnjema z vidljivih uspehov, kakor smo videli ravno na teh prvih treh večerih. Iz vsega je razviden predvsem enoten in pretehtan sistem, iz katerega se zrcali pravilno strokovno vodstvo šole, ki ima na razpolago samo dobre in izbrane kvalificirane učne moči. Kar se tega tiče, sme biti naše Celje zares ponosno. Učitelstvo, t. i. gg. ravnatelj Karlo Sancin, ga. Ljudmila Božičeva, Mirca Sancinova, ga.

Marenka Plzak-Sancin, g. Dušan Sancin, ga. Helena Lapajne in vodja mladinskega pevskega zbora, g. Ciril Pregelj se posveča z vso vnamo glasbeno pedagoškemu delu. Poleg tega so nam to pot na sporedu skladbe, ki so jih napisali vzgojitelji sami. Posebej bi na tem mestu podčrtali dejstvo, da se poleg ravnatelja g. K. Sancina udeležuje instrumentalno produktivno naša pedagoškinja in pianistinja ga. Mirca Sancinova. Čije skladbe in z lepim prednašanjem prinesejo to pot E. Dofinarjeva. Važno je, da to poudarimo, kajti na ta način se bomo sčasoma lahko otresli raznih tujih vplivov in bomo pridobili lastno literaturo tudi za take svrhe, da nam ne bo treba segati preveč med tujo. Na tem mestu ne bomo posebej podčrtavali posameznih gojencev, ki so vsi po vrsti dokazali, da so v najboljših rokah, kakor smo to ugotovili vsa prejšnja leta, marveč, da posebej podčrtamo, da vrši naša Glasbena Matica v Celju eminentno nalogo na glasbeno kulturnem polju z vsem uspehom tiho in požrtvovalno z vidnimi dokazi, ki nas od leta do leta prepričujejo, da je tak zavod vreden vse podpore in polnega ter upravičenega priznanja. Tako instrumentalna, kakor vokalna šola je pokazala zelo lepe uspehe, solidno solo in pravilno vodstvo. V četrtek bomo slišali posamezne soliste in solopence ter soliste s spremljevanjem orkestra. Letos obhaja Glasbena Matica v Celju svoj 20 letni jubilej s posebno prireditvijo, ki bo v četrtek takisto v gledališču. Ob tej priložnosti izražamo zavodu svoje čestitke, da bi še v bodoče tako napredoval, kakor je doslej.

O zaključnem komorno-simfoničnem večeru bomo poročali še posebej.

Športne vesti

Gradjanski pripravila posebni vlak za Belgrad. V nedeljo bo, kakor je znano zadnje kolo odzega državnega nogometnega prvenstva. To kolo bo hkrati tudi odločilo kdo bo letošnji državni prvak. Gradjanski je na tabeli za eno točko pred BSK-om, vendar mora odigrati še težko tekmo proti belgrajski Jugoslaviji. Istosčasno pa gostuje tudi Hašk v Beogradu proti BSK-u. Zaradi važnosti obeh tekem, zlastia one med Gradjanskim in Jugoslavijo, se je zagrebški Gradjanski oddel, da bo organiziral poseben vlak za Belgrad, s katerim naj bi se odpeljali podžigalci Gradjanskega, da bi mu pomagali v odločilni tekmi za ponosni naslov državnega prvaka. Če se bo prijavilo zadostno število potnikov — biti jih mora najmanj 300 — bo poseben vlak odpeljal iz Zagreba v soboto okoli polnoči in se vrnil v ponedeljek jutraj okoli 7. Vozna karta bo veljala za II. razred 285 din, za III. pa 190 din.

Tabela najboljših strelcev v državnem nogometnem prvenstvu je naslednja: Najboljši je Božović (BSK), ki je zabil 9 golov. Sledijo Lešnik (Gradjanski) 8 golov; Petrovič (Jugoslavija) in Glišević (BSK) po 7 golov; Cimermančič (Gradjanski) 5 golov.

Po 4 gole so dali Hitrec, Wölfl (Gradjanski), Lojančič (Jugoslavija), Vučadinović (BSK), Šaliput (Slavija), Radovniković in Alujevič (oba Hajduk).

Po 3 gole: Duković in Duh (Hašk), Bobetič (Slavija).

Po 2 gola: Antolkovič, Zalant (oba Gradjanski), Sobotka, Capeta (oba Hajduk), Nikolič (BSK), Lazarevič (Slavija).

Po 1 gol: Matekalo (Gradjanski), Gajer, Zupančič in Medrič (Hašk), Lemešič (Hajduk), Va-

ljarevič, F. Matošič (BSK), Tešanič, Gjajič, Bulažič (Slavija), Bednar, Savič, Panič, Štefko (Jugoslavija).

Italijanska atletska zveza dosedaj še ni odpovedala atletskega dvboja med Italijo in Jugoslavijo. Naša atletska zveza kraljevine Jugoslavije zato še vedno zadržna računa s tem dvbojem, ki bo, kakor smo poročali včeraj, v Bologni.

Včerajšnje »Ilustrovane sportske novosti« prinašajo zanimivo reportažo o najboljšem slovenskem metalcu kopja Darku Mavsarju. Mavsar je namreč pri zadnjem meitingu Concordie na stopil proti Markušiču in je čeprav utrujen zaradi večernega potovanja vrgel kopje 61,45 m. V Zagrebu pravijo, da bo Mavsar zaradi svojega odličnega sloga v metanju kopja prvi, ki bo vrgel preko 70 m. K nedeljskemu uspehu Mavsarju čestitamo in mu želimo, da bi čimprej uresničil prerokbe zagrebškega športnega ocenjevalca.

Novi darovi za jetične

V dopolnitveni poročila o darovanih prispevkih obveščamo javnost, da so podprli naš teden še sledeči dobrotniki:

Delavstvo in uradništvo tovarne Hutter i drug, 2.560 din, Jugosile 340, Teketa 196, Zelenka in comp 220, Teketina družba Koški 48, Novak in comp 48, Viljem Freund 196. Zupnišča: Vuhred 20 din, Sele pri Slovenjgradu 15, Razbor pri Zidanem mostu 10, Polzela 70, Grize 40, Sv. Mihael na Vranskem 100, Sv. Mihael pri Marenbergu 15, Ponika ob jez. žl. 75, Sv. Maklavž nad Laškim 40,50 din, Sv. Lovrenc na Poh. 35, Sv. Marijeta pri Rimskih htophac 40, Mat ibožia v Koprivnici 30, Bočna, pošta Gornji grad 10, St. Ilj—Mislinje 120, Sv. Anton v Slov. goricah 55, Zabukovje pri Sv. Lenautu 50, Makole 50, Sv. Rok ob Sotli 20, Bizelj-sko — okraj Brezice 55.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«									
Kraj	Baromet- sko stanje	Tempe- ratura v °C	Relativna vlažna- st v %	Oblačnost od 0-10	Veter smer- jakost	Pada- vine mm	Vrsta		
Ljubljana	762,1	25,2	12,7	85	0	0	—	—	—
Maribor	759,1	20,5	11,0	80	0	0	—	—	—
Zagreb	762,3	26,0	13,0	90	2	0	—	—	—
Belgrad	761,8	26,0	15,0	70	5	SW ₂	—	—	—
Sarajevo	764,0	26,0	13,0	70	0	0	—	—	—
Vis	762,5	23,0	15,0	70	4	NW ₂	—	—	—
Split	762,0	28,0	17,0	60	4	0	—	—	—
Kumbar	761,1	24,0	18,0	70	3	E ₂	—	—	—
Rab	762,4	23,0	17,0	90	5	NE ₁	—	—	—
Dubrovnik	761,1	24,0	16,0	70	0	NE ₁	—	—	—

Vremenska napoved: Pretežno jasno in toplo vreme. Nagnenje h krajevnim nevihtam.

Koledar
Danes, sredo 12. junija: Janez Fak.
Četrtek, 13. junija: Anton Padovanski.

Obvestila
Nočno službo imajo lekarne: Sušnik, Mari-jin trg 5; mr. Kurali, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.
Obisk razstave g. A. Kosovih monumental-nih slik iz slovenske zgodovine je prav dober. Vendar pripravljamo onim, ki si razstave še niso ogledali, da jo obiščejo v teh dneh, kajti slike širši javnosti ne bodo več dostopne, ko bodo nameščene v reprezentančnih prostorih banske palače.

Zaprta Poljanska cesta. Zaradi tlakovanja klanca na Poljanski cesti nad Ambrozevim trgom bo Poljanska cesta med Domobransko cesto in Ambrozevim trgom od srede, 12. t. m., še kakih 14 dni zaprta za vozni promet.

Vpisovanje v ljubljanske ljudske šole bo v ponedeljek 17. t. m. in sicer za novince od 9 do 12,30 ure, hkrati z vpisovanjem v otroške vrte. Za vse druge je pa vpisovanje istega dne opol-dne od 15. do 17. ure in tudi v torek 18. junija od 9. do 12. ure. Pri vpisu otrok morajo starši predložiti otrokov krstni list ali družinsko knjižico, prav tako pa tudi izpričevalo o cepljenih ko-zah. Vpisati se morajo vsi otroci, ki bodo izpol-nili 7 let vsaj do konca tega koledarskega leta. Samo če je dovolj prostora, se smejo vpisati tudi oni, ki so po zdravniški izjavi telesno in duševno posebno razviti ter bodo dopolnili do 1. septem-bra 6 let. Opozorjamo starše, da morajo vpisati tudi one šoloobvezne otroke, ki ne nadaljujejo šolanja v meščanski, srednji ali strokovni šoli ter ne gredo v obrt ali trgovino in niso še izpolnili 8 letne šolske obveznosti in sicer dečki do dopol-njenega 16. leta, deklee pa do dopolnjenega 15. leta starosti.

Bolničarji in bolničarke Rdečega križa, ki imajo razpored, naj se v važni zadevi javijo takoj v pisarni Rdečega križa od 16. do 19. ure, Gospo-svetska cesta 2-II. — Pododbor društva Rdečega križa za mesto Ljubljano.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:
Sreda, 12. junija: »Revizor«. Red Sreda. Gosto-vanje Mihajla Markoviča iz Zagreba.
Četrtek, 13. junija: zaprto.
Petek, 14. junija: zaprto.
Sobota, 15. junija: zaprto.
Nedelja, 16. junija: Ljubim te. Izven. Zniža-ne cene od 20 din navzdol.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:
Sreda, 12. junija: Lucija Lammermoorska. Izven. Gostovanje Vanje Leventova in Josipa Gostiča.
Četrtek, 13. junija: Madame Butterfly. Red Četrtek.
Petek, 14. junija: Evgenij Onegin. Red B. Gostovanje Borisa Popova.

Eva izmed sijajnejših ruskih komedij iz prejšnjega stoletja je Gogoljeva komedija »Revi-zor«. V nej je ožigosal avtor moralno šibkost uradniškega stanu in njegove napake. Izvrsno igrana igra je močna privlačnost tekočega reper-toarja. V glavnih vlogah: Mihajlo Markovič, gost iz Zagreba, Jan, Nablocka in Levanjeva. Režiser: dr. Kreft.

Kanalizacija v Trnovem

Ze pred svetovno vojno so si posestniki ob Ope-karski cesti prizadevali za kanalizacijo, posebno se je pa po prevratu mestni svet velikokrat pečal s tem vprašanjem zdravega napredka Trnovca, toda no-beni mestni upravi ni uspela rešitev tega za ta lepi del mesta prevažnega vprašanja. Šele lansko leto je bilo sklenjeno za kanalizacijo Opekarske ceste in sosednjih ulic žrtvovati 950.000 din iz proračunskih prihrankov. Po Evropi je pa završala vojna in tudi Ljubljanačani smo morali misliti na zaščito pred le-talskimi napadi ter zato odložiti marsikatera prav-najna in koristna dela. Z denarjem, ki je bil na-menjen za kanalizacijo Trnovca, je mestna občina v Grajski hrib zvrtila prepotrebna zaklonišča. Toda mestna uprava, ki je med tem v Trnovem sezidala najmodernejši Otroški dom z internatom, zaveti-ščem in otroškim vrtcem sredi igrišč in nasadov, si je navzile izrednim časom prizadevala za Trnovo in v današnjem »Službenem listu« je lahko čitalo razpis licitacije za napravo kanalizacije na Opekarski cesti in po drugih ulicah v Trnovem v skupnem iznosu 1.000.000 din. Pismena licitacija bo že dne 2. julija. Če se bo oglasilo dosti podjetnikov in bo dražba uspela, bo vendar mogoče prijeti z deli šele proti jeseni, ker za tako veliko kanalizacijo najbrž nima nobeno podjetje dosti čevl v zalogi. In če bo podjetje dobro prišlo za delo, bo kanalizacija Trno-vega morda končana še pred zimo.

Po vsej Opekarski cesti bo položen zbiralni kan-al v dolžini 930 m in v njem se bodo stekali stran-ski kanali, namreč po Veliki čolnarski ulici v dol-žini 150 m, po Mali čolnarski ulici 200 m dolg stran-ski kanal, po Velikem stradonu v dolžini 140 m, po Malem stradonu 110 m dolžine, po Cesti na Loko bo kanal dolg 250 m, na Mivki bo 300 m kanala, po Lampetovi in Jelovski ulici 230 m, a v Stare-tovi ulici bo kanal dolg 200 m.

Tako bo po več desetletjih izpolnjena stara že-lja novejšega dela Trnovca ter kanalizacija pomeni zares velik napredek tega prizadevanega dela mesta. Zaradi kanalizacije bo ves tamošnji okoliš imel-ve-like koristi, predvsem v zdravstvenem pogledu, prav mnogo bodo pa posestniki pridobili gnojno, saj bo vrednost njih zemljišč prav naglo skočila v višino.

Ali je možno s silo odpreti gibraltarska vrata

Treba bi bilo slišati obe plati zvona — Nemci pravijo, da je Gibraltar »izrazita zastarela trdnjava, zavarovana z zastarelim orožjem«, Angleži pa ne izdajajo radi tajnosti

Zdaj, ko se tudi Italijani stopili v vojno in ko se nič ne kaže, da bi Francozi in Angleži kar tako ustregli vsem njihovim zahtevam na Sredozemskem morju in drugod, stopa vedno bolj v ospredje tudi vprašanje Gibraltarskega. To so vrata, ki na zahodu zapirajo Sredozemlje in v njem Italijo, da ne more svobodno na širne oceane, preko katerih bi se tako rada posebno v današnjih časih razmahnila njena trgovina. Na to britansko utrjeno pečino na južnem koncu Španije gleda brez dvoma z veliko poželjivostjo Italija in bi si zato najprej rada zagotovila zanesljivo tla v Španiji, odkoder napad na Gibraltar morda ne bi bil nič bolj težaven kakor od morske strani. Italija hoče ta vrata odpreti s silo, če ne bo šlo drugače, vsaj takšne so bile dosedanje njene grožnje zahodnim demokratičnim državam. Seveda Gibraltar ni edini. Potem pride še Suez in še kaj, če se bo dalo.

Zanimivo pa bi bilo vedeti vnaprej, kako bi se obnesel napad na Gibraltar z najodobnejšim orožjem. Izid takšnega napada je seveda težko pravilno prerokovati, ker je toliko možnosti za najrazličnejša presenečenja, na katera človek dostikrat niti ne pomišlja. Ne bi bilo morda napak, »slišite enkrat tudi Nemce, kaj pravijo o trdnosti in nepremagljivosti te angleške pomorske trdnjave. Takole je o njej napisal te dni »Völkischer Beobachter«:

V preteklosti je bila gibraltarska trdnjava v resnici nezavzeta. To se je na primer pokazalo pri napadu s kopne strani leta 1705, ali pa pri napadu od morske strani 1782. Toda z ozirom na današnje stanje utrjevalne tehnike in boja proti utrdbam z modernimi topovi in letalstvom je Gibraltar izrazita zastarela trdnjava, ki je povrh še oborožena z zastarelim orožjem.

Vedno misli javnost, da je Gibraltar glede artilerije sodobno zavarovan, toda Nemci smatrajo, da to ni res. Tam so po njihovem zatrevanju topovi kalibra 30 in 23 cm, prvih razmeroma zelo malo, razen tega pa jih je mnogo še stare vrste. Isto velja tudi za topove kalibra 23 cm, ki pa jih je nekoliko več. Težka artilerija je na splošno zastarela in je nameščena v vdolbinah, ki so bile pred nekaj stoletji izklesane v te obmorske pečine. To so galerije z odprtinami za topove, ki ne zadovoljujejo moderne načina vojskovanja, pri katerem artilerija obstreljuje odprtine neposredno. Na morski obali je nekaj baterij lahke artilerije, ki se morajo boriti proti pomorskim ciljem. Edino moderno orožje je protiletalska artilerija, za katero se je pobrigal zadnji gibraltarski guverner, general Ironside. Toda vprav ta

prot letalska artilerija je Ah lova peta Gibraltarja,

kajti biti mora postavljena na odprtem, nezavarovanem mestu, da ima pred seboj razgled ter da

Nemški strojničar ob obali Rokavskega preliva. Vzel je na muho sovražno letalo.

lahko strelja na vse strani. Tako se Gibraltarju v boju lahko vzame vsa obramba pred napadi iz zraka na ta način, da se uniči njegovo protiletalsko topništvo. Tudi težka artilerija ima svoje mesto na odprtem prostoru, pred vsem na vuhu obmorske pečine, tako, da jo je od severa razmeroma lahko uničiti s topovi, ki daleč nesejo.

Pehota ga težko naskoči z uspehom

Prednost pri obrambi ima ta trdnjava le v tem, da stoji na polotoku, ki je s celino vezan samo po ozkem jeziku in ga zato od te strani pehota kaj težko z uspehom naskoči.

Tako so nemški vojaški in pomorski strokovnjaki že vse preračunali, kako bi bilo tudi to trdnjavo, ki je bila stoletja v angleških rokah, mogoče zavzeti, če bi se kdo na vsak način tega podotopil. Ker pa bi za naskok na Gibraltar v prvi vrsti prišla v poštev Italija, potem je takšno nemško razglabljanje o Gibraltarju morda le strokovnjaški nasvet nemški najboljši prijateljici, naj prime zaveznike še od te strani.

Angleži so dokaj bolj molčeči o tem, kako so utrjene njihove važne pomorske postojanke, posebno še takšne, kakor je Gibraltar. Drže se sploh starih načel, da ni treba takoj vsega povedati sovražniku, da bi se bolj natančno vedel, kje Anglijo »kaj bolje in kje morda ne bi bilo brez uspeha, če bi jo napadel. Tako z angleške, to je z najbolj pristojne strani nimamo kar skoraj nič pravih podatkov o tem, kako je Gibraltar v resnici utrjen. Gotovo pa ni dvoma, da se Velika Britanija zaveda, kako važne so zanj takšne postojanke ob najbolj prometnih pomorskih cestah. Ako bi torej videli »še drugo stran gibraltarske kolajne«, če se smemo tako izraziti, bi si prav gotovo mogli ustvariti že boljše sliko o teh važnih zahodnih vratih v Sredozemsko morje, ki jih Anglija že toliko časa tako trdno tišči in ne pusti skozi nikogar, ki ji ni po volji in ki ji ne plača, kar se spodobi.

Zdaj je tudi Italija že v vojni. Če se bo ravnila v smislu svojih prejšnjih zahtev in groženj, ki jih je naslavljala na Francijo in Anglijo, bomo verjetno kaj kmalu doživeli, da bo poskusila med drugim s silo odpreti tudi gibraltarska vrata n ei priporiti presto pot na odprta morja. Kako se bodo takšni poskusi končali, res ne moremo povedati, če bi še rajši.

Ne'aj uradnih poročil o aretacijah Italijanov v tujini

Sanghaj, 11. junija. AA. DNB: Oblastva v Hongkongu so takoj odredile internacijo vseh Italijanov, ki tam prebivajo. Urad za konfiskacijo sovrážnega imetja je takoj odredil zaplenbo italijanskih posestev in italijanskih ladij, ki se mude v pristanišču.

Canberra, 11. junija. AA. Reuter: Začele so se aretacije vseh Italijanov, ki živijo v Avstraliji. V Avstraliji živi okrog 13.000 italijanskih državljanov.

Marseille, 11. junija. AA. Havas: Ponoči so prišli 900 Italijanov, ki žive v Marseillu.

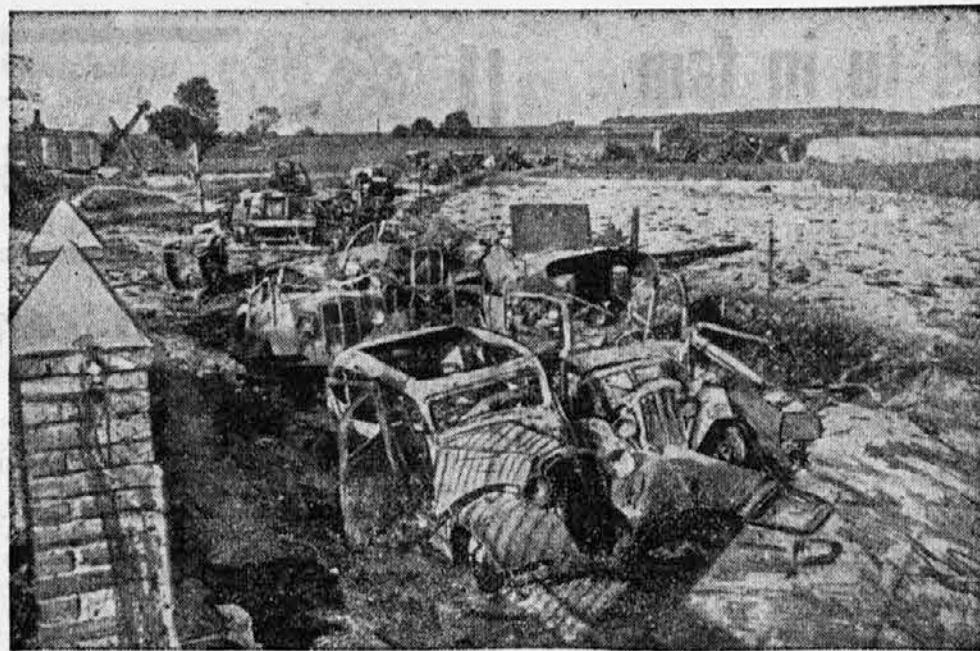
Ottawa, 11. junija. AA. Polcija je prišla in internirala več sto Italijanov po vsej Kanadi.

Imena trgov, ki so bila prestarinska...

Čim se je v Turinu zvedelo za italijansko napoved vojne Franciji, je mestno poglavarstvo sklenilo spremeniti imena nekaterih turinskih trgov in ulic. Med drugim je angleški korzo dobil ime Corso Constanzo Ciano. Lyonski korzo se bo od sedlej imenoval Corso Tirana, Marsejski trg pa je dobil ime Corso Mediterano.

Fordove tovarne se pripravljajo na delo za vojsko

Znani veleindustrijalec Henry Ford je izjavil, da zdaj njegovi inženirji izpopolnjujejo nov tip letalskega motorja, ki bo popolnejši od vseh sedanjih. Ford je že pred nedavnim dejal, da bi mogel izdelati na dan po tisoč letal. Od tedaj skupno s svojimi inženirji proučuje lovski letala vrste »Curtis«, ki mu jih je poslalo ameriško vojno poveljstvo, da bi spoznal, če je takšna letala možno v njegovih tovarnah izdelovati v velikih serijah.

Po uspešnem napadu na motorizirano kolono — kakor se vidi — ni ostalo drugega kot skrivljeno železje.

Ruski vojaški strokovnjak razlaga

Zakaj Nemci zdaj počasneje prodirajo

Kdor zasleduje vojna poročila z zahodnih bojišč, se lahko prepriča, da sedanje prodiranje nemških čet ni več tako naglo, kakor je bilo v prvih dneh po 10. maju, ko so Nemci udarili na Holandijo in Belgijo. To dejstvo vojaški strokovnjaki razlagajo zelo različno. Prvi menijo, da nemška udarna sila ni več tista kot je bila v začetku, drugi pa, da je le odpor franc. vojske silovitejši. Kdo ima prav. Prvi, ali drugi, ali pa oboji? Težko je reči, ko si na podlagi sedanjih poročil ne moremo ustvariti prave slike tega orjaškega spopada na evropskem Zahodu. Radi bi izvedeli čisto resnico in zato je menda pametneje, da ne sodimo po poročilih katere od vojskujočih se držav, pač pa po tem, kaj pravijo vojaški strokovnjaki iz nevtralnih ali vsaj nevojaskojučih se držav. Precej resnice je prav gotovo napisal ruski vojaški strokovnjak v moskovskem časopisu »Izvestija« o naglici nemškega prodiranja pred nekaj tedni in zdaj. Takole pravi med drugim:

Nova velika nemška ofenziva proti glavnim silam Francije se nadaljuje. Pri razvoju te ofenzive so Nemci poskusili obiti Francoze z obeh kril ter vzeti v klešče Pariz. Bojev se udeležujejo veliki vojaški oddelki. V zvezi s temi boji je zanimivo opozoriti na dogodke, ki so dovedli do zloma belgijske armade. Nemške čete so tedaj prodrele vsak dan približno 18 do 35 km naprej. Nemci so začeli z napadom 10. maja, 14. maja pa so že prispeli do reke Meuse ter na ta način pustili za seboj pot 100 km. Ofenziva, ki se je začela 5. junija, pa se razvija nekoliko počasneje. Nemci so udarili na levo krilo francoske vojske, prekoračili reko Bresle in napredovali za 40 km. Jugozahodno od Amiens pa so od začetka ofenzive dalje prodrele le 10 km naprej.

Počasnejši tempo operacij se razlaga na ta način, da se je francoskemu vrhovnemu poveljstvu posrečilo o času, ko so potekali boji v Flandriji, precej okrepiti svoje nove postojanke. Se-

Madžarska letala za kralja Faruka

Te dni sta bili poslani v Egipt dve letali, ki jih je naročil egiptski kralj Faruk. Letali sta bili izdelani v delavnicih sportne organizacije slusateljev budimpeštanske tehnike.

Morda pa le še ne veste...

Raznašalec ledu Jou Mongielli v državi Astoria (USA) more nesti 230 kg ledu, ali z drugimi besedami, trikrat toliko, kakor je sam težak!

Srednji krilec angleškega nogometnega društva Albion je dosegel prvi gol šele na svoji 307. tekmi! In še takrat slučajno. Kakor sam pravi, je nameraval poslati žogo voditelju napada, vendar je je tako nerodno udaril, da je iz razdalje 40 metrov čisto slučajno dosegel svoj prvi gol!

Najhitrejša vodna žival na svetu je delfin. More plavati s hitrostjo 15 metrov na sekundo.

danje francoske obrambne postojanke niso več takšne, kakršne so bile v prejšnji svetovni vojni, pač pa obstoje iz posameznih, med seboj trdno povezanih oporišč na 18 do 20 km širokem pasu, ki so zavarovana proti tankom z močnimi ovirami.

Potem pojasnjuje počasnejši tempo nemškega prodiranja tudi s tem, da nemško poveljstvo ni poslalo v sedanjo ofenzivo svojih tankovskih oddelkov, niti ne glavne rezerve pehote. Po nekkih poročilih so Nemci privedli v Flandrijo veliko število kvalificiranih delavcev, ki zdaj z največjo naglico popravljajo tanke in druga motorna vozila, ki so bila v bojih poškodovana in začasno onesposobljena za nadaljni boj. V zvezi s tem je treba pričakovati, da se bo v najkrajšem času pojavilo na bojišču spet veliko število motoriziranih oddelkov.

Francoski opazovalci pravijo, da je to največja bitka v zgodovini. Nemci pa napovedujejo, da bo še ta teden znan izid teh bojev. Morda na obeh straneh pretiravajo. Naj že bo kakorkoli, gotovo je, da bo od te bitke v veliki meri odvisen nadaljni potek dogodkov na bojiščih in morda ne samo na bojiščih.

Program radio Ljubljana

Sreda, 12. junija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Okrogle in poskočne (plošče) — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Radijski šramel — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: Matija Majar Ziljski. Zgodov. igra v 8 slikah. Napisal Arnost Adamčič, izvajajo člani Radijske družine, vodi inž. I. Pengov — 18.40 Problemi slov. nameščencev (Rud. Smersu) — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Življenjski odnosi med rastlinami in žuželkami (dr. Maks Vraber) — 20 Koncert zboru Glasb. Matice — 20.45 Veselje na deželi (plošče) — 21.15 Klavir. koncert (ga. Ducey Temmel-Belec) — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Obisk pri Joh. S. Bachu (plošče).

Drugi programi

Sreda, 12. junija: Belgrada: 20 Opera — Zagreb: Ljubljana — Bratislava: 19.40 Slovenske pesmi — Praga: 19.25 abavni ork. konc. — Sofija: 19.30 Nikola: »Vesele žene Windsorске«, opera — Beromünster: 21.30 Beethoveneve sonate — Budimpešta: 19.30 Opera — Bukarešta: 21.30 Klavir — Stockholm-Hörby: 21 Kabaret — Trst-Milan: 21.15 »I magliolinie« — Rim-Bari: 21 Simf. konc. — Florencia: 22 Plesna glasba — Sottens: 20 Pevski koncert.

Belgrajska kratkovalovna postaja YUA, YUB (49.18 m): 19.45 Poročila v slovensčini YUF (19.69): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko YUG (19.69 m): 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

49

Gostilničar g. Piot je zbral veliko spominkov na 77. divizijo. Nad desko, na naglo popisano s sinjim svinčnikom, ki je označevala »tab. izgubljenega bataljona«, je pritril šipo. Bilo je še mogoče prebrati jezno kuharjevo čekanje: »Kuhinja! Glejte, da se pobere-te.«

Ce je John F. Newman iz Newhavena v Connecticutu še živ, ra bo zanimalo zvedeti, da je njegovo ime, zapisano s svinčnikom, je videti na vratih. Postojanke za strojnice za hišo pa so se podrlle.

Nedaleč od tod je ležala Four de Paris še v razvalinah in se je po bitki očitno ni nihče več dotaknil. Goli, razcefrani štori in zmeda bodoče žice: to je bil Bois de Rossignol. Vas Varennes je bilo komaj še prepoznati. Ruševine so zajezile potok, v katerem so plavale vaške rače.

Mogoče je bilo najti še znamenja o ameriški posadki: zbledele stanovanjske tablice na razbitih zidovih. Neka kmetica je peljala otroka v vozičku, ki je nekoč bil ameriški zaboj za sladkor. Višine pri Vanquoisu in Monttaucou so bile vidne na milje daleč in se je zdelo, da so kakor posejane z obronki od koza. Tisočev lijakov od granat, ki so se z robovi dotikali, niso več napolnili. Plin je uničil vso rast.

Potem sem se vrnil spet v Champagneo, kjer je človeka pušča bojišča globoko potrla. Milje in milje opustošene zemlje, na dolgo in na široko nikjer človeškega bivališča.

Perthes-les-Hurlus, proti kateremu je prodirala druga divizija, je bil nekoč prijazna vas s 500 prebivalci. Danes ga ni več. Ostal je samo kup ruševin, pokritih s plevelom in s šavjem, vse skupaj ni niti za moža visoko. Hurlus je nudil enak pogled razen podrtin cerkve, ki so bile višje. Mesnil-les-Hurlus je izginil za zmeraj, le kup grušča kaže, kje je bil.

Trajalo bo zelo dolgo, da bodo zabrisane sledi tiste velike bitke, ki je trajala samo 46 dni, a v kateri se je borilo 1.379.405 mož. Chateau-Tierry, ki bo za vedno stal v ameriških šolskih knjigah, je bil staroveško podeželsko mesto, vgnezdjeno v rodovitni, prijazni dolini Marne in obdano od valovitih gričev. V bledem jesenskem soncu so pridni kmetje delali, poleg njih pa živali, ki so premišljeno koračile po poljih na pobočju. Kmetice so kopale sladkorno peso. Polja na pobočjih so bila posejana z rumenim pšeninim klasjem.

Mesto se je bilo spet povrnilo v zaspani mir izpred vojne. Včasih je po večgostnem cestnem tlaku pridrdral zaprašen avto in ropotanje težkega kmetkega voza je pretrgalo tišino. Stari možje so se sončili na ploščadi majhne kavarne, kakih 20 m od kraja, kjer je poročnik Bissell s 24 možmi, od katerih jih je po njegovem poročilu padlo sedem, pozno popoldne 31. maja 1911, postavil strojnico na severnem bregu reke.

Mladi fantje so molče lovili ribe v leno tekoči zeleni vodi poleg mostu, natanko tam, kamor je udarjala toča izstrelkov od 7. strojniškega bataljona na drugi strani.

Zaprašeno dreve na malem sprehajališču je še kazalo sledove ognja. Pod razvalinami na bregu, koder so možje 7. bataljona med bitko v temi drsli po vodo, je bilo urejeno javno perišče na čolnu. Zagorele ženske so tam prale, se smejale in klepetale o svojih malih refeh.

Na cesti, ki teče vzdolž Marne, sem v oknicah našel luknje od strelcev. Nekateri so bile zamazane s kitom, druge pa so ostale, kakor so bile. Namesto starega kamenitega mostu, ki so ga francoski kolonialni oddelki bili pri umiku razstrelili, je držala zdaj čez reko lična kamenita brv.

Na splošno so bila vsa poslopja v mestu obnovljena. Na mestih, kamor so udarile kroglice, je bila svetla nova opeka. Večina prebivalcev je zagladila sledi granat po stenah.

Bilo je zares težko najti v mestu sledi dogodkov iz maja in

junija 1918. Prebivalstvo je šlo 8000 ljudi, približno toliko kakor pred vojno. Mesto je imelo kino, ki je igral dvakrat na teden. Ob pol desetih zvečer je bilo vse zaprto in prebivalci so šli spat. Celo najpomembnejši hotel, »Jean de la Fontaine«, je bil zaprt pred deseto uro.

Šel sem obiskat župana g. Bethinecourta. Bil je mož pri 73 letih. Nosil je grob, do vratu zapet suknj in težko, zamašeno čepico. Vso vojno je ostal v Chateau Tierriu. Pogladi si je dolgo belo brado in dejal:

»Da, vse je nekako tako, kakor je bilo pred vojno.«

Romal sem po sanjajočem mestu, gledal polžaste prekopne čolne, kako so drsli po zrealni reki. Videl sem, da si je težko predstavljati, da je nekoč tu ob Marni bila bitka, ki bo v ameriški zgodovini dolgo nekaj pomenila.

Toda na dnu tihe Marne, katero je samo sto mesecev prej pojila kri Amerikancev, potrjujejo nuračne priče tega, kar drijlje pod prijaznim površjem.

Obiskal sem grob Quentina Roosevelta.

Ko sem bil zadnjič tam med vojno, je bilo mesto mogoče prepoznati samo po propelerju, ki so ga Nemci do polovice zataknil v zemljo na kraju, kjer je bil Quentin sestreljen. Zdaj je Rooseveltova rodbina postavila spomenik z besedami Theodora Roosevelta:

»Samo tisti zaslužijo, da žive, ki znajo brez strahu umreti.«

Zgodovinski gozd pri Belleau, kjer je tisoč ameriških fantov padlo, 7321 pa je bilo ranjenih, je bil ohranjen tako, kakor na dan ko je bitka nehala, tako da sedanji in bodoči rodovi Amerikancev lahko vidijo bojišče.

Šel sem po širokih stezah do srede gozda in vzdolž jarkov. Jarki in »liščine« ter postojanke za strojnice so ostale, kakor so jih bile čete zapustile.

Narava je storila svoje, da bi vse obnovila. Vrhovi dreves, ki so jih granate kar obrile, so spet odganjali. Čeprav je bilo dosti velikih dreves tako razcefranih, da so se posušila. V teh mršavih bregih je bilo videti istrelke, ki se niso razpočili, ter drobne granat, debele za pest, ki so še tičali v deblih.

Ob stezah so ležale strašne podrtine voine: raztrgani kosi uniform Amerikancev in Nemcev, prestreljene čelade, raztrgani jermeni, cunjice perila, preluknjane konzerve, zmeda bodoče žice, zarjaveli bajoneti in razbite puške.